

Sygn. akt VIII AKa 89/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2024r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w VIII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SSA – Adam Wrzosek (spr.)

Sędziowie: SA – Sławomir Machnio

SO (del.) – Piotr Maksymowicz

Protokolant Agata Adamczewska

przy udziale Prokuratora Roberta Sobczaka

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2024r.

sprawy E. G., urodzonego dnia (...) w W., syna B. i T. z d. H.,

oskarżonego o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez Prokuratora oraz pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 31 maja 2022r. sygn. akt XVIII K 307/21

1. na podstawie art. 439 § 1 pkt. 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt. 5 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok i postępowanie w sprawie umarza;

2. wydatkami poniesionymi w sprawie obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	VIII AKa 89/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 31 maja 2022 r., sygn. akt XVIII K 307/21

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	Zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
		-----	-----	-----	-----
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
	-----	-----	-----	-----	

2.2. Ocena dowodów**2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów****2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów
(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)**

STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków	
Lp.	Zarzut

	<p>W apelacji pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej podniósł zarzuty:</p> <p>obrazy przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., poprzez dokonanie nieprawidłowej oceny, w sposób sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, nie uwzględniający całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, ustnej opinii biegłych B. J. oraz B. K.-S., złożonej na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2022 r. i uznanie, że u oskarżonego E. G. wystąpiła psychoza urojeniowa, spowodowana zażyciem przez oskarżonego środków odurzających, co prowadzi do uznania, że oskarżony w chwili czynu był niepoczytalny, zgodnie z treścią art. 31 § 1 k.k., podczas gdy prawidłowa analiza zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie prowadzi do wniosku, że powyższy wniosek został wyciągnięty przez biegłych w sposób nieprawidłowy, bowiem z przeprowadzonych dowodów w niniejszej sprawie a w szczególności zeznań świadków, w tym R. N., wynika że przed użyciem wobec oskarżonego gazu pieprzowego, E. G. znajdował się pod wpływem środków odurzających i był osobą agresywną, u którego zasadnym byłoby stwierdzenie występowania jedynie objawów psychotycznych, charakterystycznych dla stanu po użyciu kokainy, marihuany i (...), bez wystąpienia psychozy urojeniowej, a samo zastosowanie wobec oskarżonego gazu pieprzowego nie mogło zakłócić przebiegu rzekomej psychozy;</p> <p>błędu w ustaleniach faktycznych, mających wpływ na treść zaskarżonego wyroku, poprzez błędne przyjęcie, że u oskarżonego</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
--	--	---

E. G. wystąpiła psychoza urojeniowa, spowodowana zażyciem przez oskarżonego środków odurzających a której przebieg został zakłócony przez działanie gazu pieprzowego, a którego to stanu oskarżony nie mógł przewidzieć, co doprowadziło do wniosku, że oskarżony w chwili czynu był niepoczytalny, zgodnie z treścią art. 31 § 1 k.k., podczas gdy prawidłowa analiza zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie prowadzi do wniosku, że oskarżony E. G., będąc uzależniony od środków odurzających od ponad 10 lat, przewidywał lub przynajmniej mógł przewidzieć, iż zażycie środków odurzających w postaci kokainy, marihuany i (...), może doprowadzić do wystąpienia u niego stanu psychotycznego, do którego powstania oskarżony zresztą dążył, a samo użycie wobec oskarżonego gazu pieprzowego nie mogło w żaden sposób doprowadzić do powstania psychozy lub zakłócić jej przebiegu, zwłaszcza, iż z zeznań świadków, w tym R. N., wynika, że oskarżony przed zastosowaniem wobec niego gazu pieprzowego był agresywny i wulgarny, a użycie wobec niego ww. środka, spowodowało jedynie wzrost agresji u oskarżonego, a nie samo pojawienie się psychozy urojeniowej,

co w następstwie doprowadziło do błędnego uznania, że oskarżony E. G. był w chwili czynu niepoczytalny i nie mógł rozpoznać znaczenia czynu lub pokierować swoim postępowaniem, zgodnie z treścią art. 31 § 1 k.k., podczas gdy zasadnym byłoby przyjęcie, że mając na uwadze jego długoletnie uzależnienie od środków odurzających, oskarżony mógł i powinien przewidzieć konsekwencje spożycia środków w postaci kokainy,

	marihuany i (...), a w który to stan wprowadził się samodzielnie i z pełną świadomością, a zatem właściwym byłoby przyjęcie, że w niniejszej sprawie znajdzie zastosowanie art. 31 § 3 k.k.
Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny	
<p>W realiach procesowych powstałych w przedmiotowej sprawie na etapie postępowania odwoławczego, a mianowicie śmierci oskarżonego w dniu 8 kwietnia 2023 r., powstała przeszkoda do kontynuowania postępowania karnego. Brak podmiotu procesu, jakim jest oskarżony (strona) spowodował niedopuszczalność dalszego procedowania. Wprawdzie postępowanie przed sądem pierwszej instancji zakończyło się umorzeniem postępowania karnego z uwagi na uznanie, iż oskarżony nie mógł w czasie popełnienia czynu rozpoznać jego znaczenia i pokierować swoim postępowaniem z powodu choroby psychicznej, jednak zbadanie prawidłowości tego wyroku w postępowaniu odwoławczym z uwagi na śmierć oskarżonego stało się już niemożliwe. Zachodzi bowiem bezwzględna przesłanka procesowa przesądzająca o niedopuszczalności postępowania karnego - w każdym jego stadium. Ma ona zatem zastosowanie także po wydaniu wyroku w postępowaniu rozpoznawczym, a przed jego uprawomocnienia się, co należy uwzględnić niezależnie od granic zaskarżenia oraz podniesionych w środkach odwoławczych zarzutów (vide: wyrok SN z 6 czerwca 2013 r., III KK 147/12, LEX nr 1318414,</p>	

wyrok SN z 11 maja 2017 r., II KK 126/17, LEX nr 2294392).

Śmierć oskarżonego E. G. została potwierdzona właściwym dokumentem, a mianowicie złożonym na etapie postępowania odwoławczego odpisem skróconego aktu zgonu z dnia 27 grudnia 2023 r., oznaczonym nr (...). Zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej jest zatem w okolicznościach tej sprawy jednoznacznie wykazane. Taki stan rzeczy generował potrzebę uchylenia zaskarżonego orzeczenia, stosownie do uregulowania zawartego w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., takie bowiem orzeczenie nie może zyskać waloru prawomocności i winno być wyeliminowane z obrotu prawnego. Śmierć oskarżonego przed uprawomocnieniem się wyroku skazującego wyklucza możliwość dalszego prowadzenia postępowania (vide: wyrok SN z 12 marca 2020 r., IV Ko 154/19, LEX nr 3181423).

Utrzymanie w mocy, uchylenie lub zmiana wyroku sądu pierwszej instancji wymaga również wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia w formie wyroku, stosownie do regulacji zawartej w art. 456 k.p.k. Nie jest przy tym wystarczające jedynie umorzenie postępowania, bowiem zgodnie z art. 439 § 1 k.p.k. - w tego rodzaju uwarunkowaniach, jak powstałe w przedmiotowej sprawie, zachodzi konieczność uchylenia wyroku przez sąd odwoławczy niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

Podsumowując, stwierdzić należy, że w sytuacji, gdy przed rozpoznaniem wniesionej apelacji, zaktualizowała się za sprawą

śmierci oskarżonego, bezwzględna przyczyna odwoławcza, to zaistniała konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i umorzenia postępowania, stosownie do przepisów art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.	
Wniosek	
Apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwiąże o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
W związku ze śmiercią oskarżonego wyżej wymieniony wniosek - jako bezprzedmiotowy - nie mógł zostać uwzględniony.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
	Śmierć oskarżonego w dniu 08 kwietnia 2023 r. a zatem po wydaniu zaskarżonego wyroku, w toku postępowania apelacyjnego.
Zwiąże o powodach uwzględnienia okoliczności	
W niniejszej sprawie w pierwszej instancji umorzono postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. i wniesiona została apelacja na niekorzyść oskarżonego. Śmierć oskarżonego stanowi oczywistą przeszkodę procesową w prowadzeniu przeciwko niemu postępowania (art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.), a zatem także i bezwzględny powód uchylenia nieprawomocnego orzeczenia wydanego w stosunku do osoby nieżyjącej. W orzecznictwie jednoznacznie przyjęto, że skoro orzeczenie Sądu I instancji nie uprawomocniło się, a w dniu wyrokowania w sądzie odwoławczym oskarżony	

już nie żyje, to sąd powinien, w myśl art. 439 § 1 pkt 9, uchylić zaskarżony wyrok sądu pierwszej instancji i zgodnie z treścią art. 17 § 1 pkt 5 umorzyć postępowanie (por. wyroki SN: z 16 kwietnia 2008 r., IV KK 4/08, oraz z 6 czerwca 2013 r., III KK 147/13).	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1.	Śmierć oskarżonego	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
Jak wynika z odpisu skróconego odpisu aktu zgonu AG 5283542 oskarżony zmarł w dniu 8 kwietnia 2023 r. Powyższa okoliczność stanowi negatywną przesłankę z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
-----	-----	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia	
-----	-----
4.1.	----- # art. 454 § 1 k.p.k. -----
Zwięźle o powodach uchylenia	
-----	-----
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania	
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
6. Koszty Procesu	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku

Przytoczyć okoliczności

2

Na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. wydatkami poniesionymi w postępowaniu karnym obciążono Skarb Państwa.

7. **PODPIS**

Sławomir Machnio Adam Wrzosek Piotr Maksymowicz

1.3. Granice zaskarżenia

Kolejny numer załącznika

1

Podmiot wnoszący apelację

Pełnomocnik

Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja

Wyrok sądu okręgowego w całości

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#

art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu

#

art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu

#

art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia

#

art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia

#

art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka

#

art. 439 k.p.k.

#

brak zarzutów

1.4. Wnioski

#

Uchylenie

#

zmiana